

1964 Yılı İkinci İthalât Programı Hakkında Elektrik Mühendisleri Odasının Görüşleri

1964 yılı 2 inci 6 aylık ithalât programının hazırlanması vesilesiyle gerek mezkûr programda, gerekse genel olarak ithal rejimimizde gözönünde tutulması gereken hususlar hakkında görüşlerimiz aşağıda madde madde arz edilmiştir:

1. Malûm olduğu üzere 5 yıllık Kalkınma Plânı çerçevesi içinde, muhtelif sektörlerde yapılacak yatırımlar her sene neşredilen kararnamelerle peşinen tesbit edilmektedir. Bu kararnamelerde yatırımların dış finansman miktarları da belirtilmiş olduğuna göre, özel kredilerin dışında kalan kısımlarının, normal tahsis formalitelerine tabi tutulmayıp, ilgili daire ve müesseselere toplu yıllık kontenjanlar halinde verilmesi ve bu kontenjanlar dahilinde, senenin başında miktar ve tarihleri tesbit edilecek branşlara göre, muntazam surette gerekli dövizin verilmesi, hem muameleleri azaltmak, hem de uzun bekleme sürelerini bertaraf etmek suretiyle yatırımların hızlanmasında mühim bir âmil olacaktır. Bu kontenjanların kararnamedeki meblâğlar üzerinden aynen tefrikiye imkân bulunamadığı takdirde, hasıl olan noksanlık ihtiyâç sahibi yatırımcı daire ve Müesseselere aynı nisbette aksettirilmelidir. Bu esasın 1964 yılı 2 inci Altı aylık-ithalât programına tatbiki, ilk altı aylık programda yapılan tahsislerin yıllık ihtiyaçlardan düşülmesi suretiyle imkân dahilindedir.

2. Yerli imalât ve montaj sanayiinin gelişmesi ve bu yoldan da döviz tasarrufun sağlanması için gerek yatırım projeleriyle gerekse zaruri tüketim ihtiyaçlarıyla ilgili muayyen malları muayyen devreler zarfında muayyen miktarda standartlara uygun evsafda, ve makul fiatla yapmayı resmen taahhüt eden sanayicilere bu imalâtı yapabilmeleri için lüzumlu her türlü ithalâtı süratle yapabilmeleri için her bir devreye ait taahhüdünü yerine getirebilmesini sağlayacak toplu döviz kontenjanları verilmelidir. Bu döviz kontenjanlarının tefrikinde bilhassa ihracatı geliştirici sanayi dallarıyla istihsalı artırıcı mamullere ait sanayi dallarını ön plâna alıp destekliyen bir öncelik sistemi tatbik edilmelidir. Bu toplu döviz kontenjanlarının haricinde sanayici kotasına yapılacak müracaatların karşılanmasında da aynı öncelik sistemi cari olmalı ve % 20 müracaat limiti kaldırılmalıdır. Diğer taraftan sanayici kotalarına müracaatta kendi

mensujü olduğu imalât sahasının dışına çıkmamak şart olmalı ve bu suretle döviz tahsisinin maksadına mesruf olması sağlanmalıdır. Ayrıca iktisadi imalâta yol açan yüksek imalât kapasitelerinin beslenmesi ve küçüklerin birleşerek rekabet hudutlarına girmelerini sağlamak için yüksek kapasiteli sanayi işletmelerinin ihtiyaçlarına da öncelik verilmeli ve bu husus yukarıdaki öncelik sistemi içinde mütalâa edilen diğer bir faktör olmalıdır.

3. a) İktisadi Devlet Teşekküllerinin yatırım işleri dışındaki müteferrik ihtiyaçları;

b) Sanayicilerin esas imalâtlar ile ilgili olarak yukarıdaki ikinci maddeye göre tefrik edilecek kontenjanlar dışındaki müteferrik ihtiyaçları;

c) Gerek iktisadi Devlet teşekküllerinin, gerek sanayicilerin araştırma ve geliştirme faaliyetleriyle ilgili ihtiyaçları karşılamak için libere kalemler dışındaki muhtelif tarife pozisyonlarını kapsayacak müsait birer fon veya kontenjanın tefriki büyük neticeli küçük bir tedbir olacaktır.

4. Bir malın memlekette imal edilebilir olması bu malın muhakkak surette kâfi miktarda, lüzumlu evsafda ve makul fiatla fiilen imal edilmekte olduğunu gösteren bir kriter değildir. Binaenaleyh lüzum duyulan bir malın bu mucip sebeble ithaline mani olunması için evvel emirde bu hususların tahkik edilmiş olması gerekir. Bu maksatla da yerlisi imal edildiğinden dolayı ihtaline mani olunacak mallar evvela Ticaret ve Sanayi Odaları Birliğinin ondan sonra da nihai merci olarak Sanayi Bakanlığının süzgecinden yukarıdaki hususlar gözönünde tutularak titizlikle geçirilmelidir.

5. Halihazır tatbikatta ithali istenen bir malın yerli imal edilmediğine dair Sanayi Bakanlığında bir belge almak gerekmekte ve ancak bu belge ile Maliye Bakanlığında döviz tahsisi için müracaat edilebilmekte; Sanayi Bakanlığı bu belgeyi vermek için çok zaman Ticaret ve Sanayi Odaları Birliğinin mütalâasını sormaktadır. Bu usul de ekseri ahvalde 2 ilâ 3 aylık zaman kaybına sebebiyet vermektedir. Bunun önlenmesi için yerli imalât listelerinin Maliye Bakanlığında buldurulup döviz müracaatı esnasında doğrudan doğruya mezkûr Bakanlıkça keyfiyetin

kontrol edilmesi ancak itiraz vaki olduğu takdirde Sanayi Bakanlığının Hakemliğine müracaat edilmesi büyük fayda sağlayacaktır.

6. Kotalardaki bazı malların münhasıran AID sahasından getirilmesi mecburiyeti bazı hallerde imkânsızlığa varacak derecede büyük güçlükler tevhit etmektedir. Bunun tipik iki misali, Amerikan Firmaların bazı maddeler için (meselâ profil, saç gibi) ufak partilere teklif vermemeleri ve Avrupa mali makina ve teçhizatla donatılmış fabrikaların bazı ihtiyaçlarını kendi standartlarına uygunsuzluğu dolayısıyla karşılamamalarıdır.

7. Muayyen bir AID kot numarasına göre alınmış bir yedek parça tahsisinin bu kot numarasına tekabül eden bütün tarife pozisyonları için otomatik olarak muteber olması sağlanmalıdır.

8. İthalâtın yapılmasında ithalâtçılardan herhangi bir vesika aranmadığından bazı ahvalde kalitesiz ithalât yapıldığı bir vakadır. Bu yoldan olan döviz kaybının önlenmesi ve gerek ithal mallarının,- gerekse yerli imalâtın kalitesizliği yüzünden vaki olan muazzam iktisadi kaybı önlemek için bunların standartlara uygunluğunun kontrol edecek ehliyetteki bir teşkilâta ihtiyaç vardır. Bu şekilde ehliyetli bir teşkilât kurulup işler hale gelinceye kadar gümrüğe ithal mallarında hükümet tarafından ehliyeti tanınmış beynelmilel malzeme kontrol müessesesinin belgesi aranabilir. Bu şekilde her ne kadar fazla döviz sarfiyatı olacaksa da ithal mallarının kalitesindeki düzelmenin sağlayacağı faydalar bunu çok fazlasıyla telâfi edeceğinden bu fazlalık ancak zahiri mahiyette kalacaktır. Bu konuda derhal alınabilecek bir tedbir de döviz müraaatlarında ithalâtçının yanında evsaf uygun-

luğu bakımından bir de mühendisler odasına kayıtlı mühendis imzası aranmasıdır.

9. Muayyen tarife pozisyonlarıyla ilgili olarak da aşağıdaki hususlar temenniye şayandır.

- a) 48.21.29. nolu yalnız motorlara mahsus kağıt ve mukavvadan mamul başka maddelerle mürettep veya gayri mürettep filtre elemanlarının ve 59.17.90 Nolu yalnız motorlara mahsus akaryakıt ve yağ filtre elemanlarının liberasyon listesine alınması;

b) 84 61 pozisyonuna giren yalnız makina ve motorlarda yedek aksam olarak kullanılan valflerin liberasyon listesine alınması;

c) 84,10.23 pozisyonunun liberasyon listesinde yalnız benzin, dizel ve elektrik motorları ile türbin ve jeneratörlerin aksamından olan akaryakıt yağ ve devridaim pompaları şeklinde düzeltilmesi;

d) 85.19.10-21 pozisyonuna giren ölçü transformatorlerinin liberasyon listesine alınması;

e) 85.10.9.90 pozisyonuna giren yalnız gerilim regülatörlerinin liberasyon listesine alınması;

f) Dizel motorları yedek parçalarından yataklar ve silindir gömleklerinden yerli imalât olan tip ve cinstekilerin haricinde kalanların liberasyon listesine alınması;

10. Fiili bir faydası görülmediği düşüncesinde olduğumuz »ithal malları fiyat tescil dairesinin kaldırılması da lüzumsuz müamelelerin bertaraf edilmesi bakımından- faydalı görülmektedir.

11. Döviz transferi peşin yapılan haller hariç ithal süresine dair tahditlerin kaldırılması da faydalı görülmektedir.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Genel Müdürlüğümüz Etüd ve Plân Dairesi Başkanlığı emrinde ve merkezde çalıştırılmak üzere askerliğini yapmış ve tercihan yabancı dil bilir Elektrik Yüksek Mühendislerine ihtiyaç vardır.

Alınacak bu elemanlara 10195 ve 6/1735 sayılı kararnamelere göre yevmiye verilecektir. İsteklilerin şahsen veya yazılı olarak Ankara, Ulus, Rüzgârlı Sokak'taki Çatal Han n. Blokta Etüd ve Plân Dairesi Başkanlığına başvurmaları rica olunur.